

Valmistavan harjoittelun (8 op) toteutusohje

Opintojakson edellytykset

1. Seuraavat opintojaksot tulee olla suoritettuina ennen harjoitteluun pääsyä: **Perustava harjoittelu (7 op)**, **Leikin pedagogiikka (5 op)** sekä **Varhaiskasvatuksen eheytyvä pedagoginen prosessi (5 op)**.
2. Opintojakso suoritetaan **samanaikaisesti** opintojakson **Varhaiskasvatuksen arviointi ja suunnittelu 2 (2 op)** kanssa.

1. Valmistavan harjoittelun lähtökohdat ja tavoitteet

Harjoittelun lähtökohdat

Harjoittelupaikat: Päiväkotien 0-7-vuotiaiden lasten ryhmät Joensuun päiväkodeissa.

Harjoittelu-aika: 3. vuosikurssi, 2. periodi

Harjoittelun laajuus on 8 op, joka tarkoittaa kuutta (6) kalenteriviikkoa eli 30 työpäivää. Päivittäinen harjoittelu-aika päiväkodissa on kuusi (6) tuntia. Kokonaisaika sisältää orientoitumisen, varhaiskasvatuksen suunnitelmien ja arviointien kirjaamisen laajaan harjoittelun pedagogiseen työkirjaan, päivittäisen lapsiryhmässä työskentelyn, ohjaavan varhaiskasvatuksen opettajan ohjauksen sekä ohjaavan lehtorin ohjauksen.

Harjoittelusta voi olla poissa ainoastaan sairauden vuoksi lääkärin/terveydenhoitajan todistuksella. Sairauspoissaolo korvataan kokonaisilla päivillä.

Harjoittelun tavoitteet

Harjoittelun päätyttyä opiskelija

- osaa analysoida ja arvioida sekä tehdä ehdotuksia päiväkodin ja varhaiskasvatuksen opettajan toiminnan toteuttamiseen.
- osaa tehdä johtopäätöksiä vanhempien ja muiden tahojen kanssa tehdyn yhteistyön kokemuksista tulevaa ammattityötä varten.
- osaa analysoida, arvioida ja luoda pitkäjähtäimen kasvatussuunnitelmia yksilölliseltä ja yhteisölliseltä pohjalta.
- tunnistaa oman opettajuuden kehittämistarpeet ja on saavuttanut riittävän ammatillisen varmuuden.
- osaa tehdä johtopäätöksiä varhaiskasvatuksen opettajan työn aloittamisesta, päivähoiton ja varhaiskasvatuksen johtamisesta sekä yhteiskunnallisesta merkityksestä.

2. Harjoittelun sisältö ja suorittaminen

2.1 Sisältö

- Opiskelijalle uuden päiväkodin, lapsiryhmän sekä toiminnan havainnointi huomioiden erilaiset yksilölliset ja yhteisölliset tekijät.
- Aloitteellinen toimiminen varhaiskasvatuksen opettajan, parin, työyhteisön ja yhteistyötahojen kanssa.
- Osallistuminen vanhempien kanssa tehtävään kasvatusyhteistyöhön ja vanhempien näkemysten huomioon ottaminen kasvatuksen suunnitelmissa.
- Perehtyminen varhaiskasvatuksen yleisiin ja paikallisiin asiakirjoihin ja vuosisuunnitelmiin ja niiden käyttäminen suunnitelmien lähtökohtana.
- Koko lapsiryhmää koskevan viiden (5) viikon mittaisen pedagogisen jakson suunnittelemineen, kasvatuksen opetuksen ja hoidon toteuttaminen ja arviointi koulutuksesta saatujen ohjeiden mukaan yhdessä parin kanssa, mutta myös itsenäistä vastuuta ottaen.
- Rakentaa edelleen itsetuntemustaan reflektion ja palautteen avulla. Opiskelija keskustelee tulevan ammattityön aloittamisesta, erilaisten vuosisuunnitelmien ja muiden tehtävien tekemisestä.
- Opiskelija tutustuu päiväkodin ja varhaiskasvatuksen pedagogisen johtamisen peruskysymyksiin ja niiden yhteiskunnalliseen merkitykseen.
- Ammatillisen portfolion tehtävät erillisen ohjeen mukaan.

2.2 Harjoittelun suorittaminen

Harjoittelun suorittamiseen sisältyy hyväksyttävä päiväkotiharjoittelu, harjoittelun pedagogisen työkirjan hyväksyty tekeminen, osallistuminen saamaansa ohjaustilanteeseen mahdollisen parin kanssa sekä portfoliotyöskentely.

Opiskelijan oikeudet ja velvollisuudet

Opiskelija on vaitiolovelvollinen lapsia ja heidän perheitään koskevista tiedoista. Opiskelijalla on oikeus saada tietoja päiväkotitoiminnasta ja lapsista, oikeus osallistua päiväkodin eri tehtäviin sekä saada päivittäin työstään palautetta. Harjoittelun lopussa opiskelija saa ohjaavalta opettajalta kokonaispalautteen sekä kirjallisen arvioinnin koko harjoittelujaksolta (liite 1). Kokonaispalautteessa otetaan huomioon opiskelijan tavoitteellisuus ja suunnitelmallisuus, tietäminen ja osaaminen, vuorovaikutustaidot sekä vastuullisuus ja eettisyys erillisen ohjeiston mukaisesti (liite 2).

Opiskelijalla on oikeus ruokaila päiväkodissa yliopiston ja kaupungin solmiman koulutuskäytösopimuksen mukaisesti. Mikäli opiskelija osallistuu ruokailuun, hän maksaa aterian hinnan itse. Kaupunki ei vakuuta opiskelijaa tapaturman varalta. Yliopiston vakuutus on voimassa myös opetusharjoittelun aikana. Harjoitteluajana opiskelija ei voi toimia sijaisena.

3. Ohjaus ja palaute

Ohjaavan varhaiskasvatuksen opettajan tehtävät

- Ohjaava varhaiskasvatuksen opettaja tai päiväkodin johtaja informoi muuta henkilökuntaa opiskelijoista ja harjoittelun aiheuttamista mahdollisista muutoksista.
- Tutustuttaa opiskelijat päiväkotiyhteisöön ja ohjaa vanhempiin tutustumiseen.
- Toimii opiskelijan pedagogisen toiminnan ohjaajana suunnaten häntä ydintehtävään, lasten tuntemukseen, lapsihavainnointiin sekä lasten kasvatukseen, opetukseen ja hoitoon.

- On vastuussa lapsiryhmästä myös harjoittelun aikana. Siksi hänen tulee pyrkiä toimimaan siten, ettei opettajan ja lapsiryhmän kontakti heikkenisi eikä kasvatustavoitteista luovuttaisi harjoittelun aikana.
- Antaa opiskelijoille päivittäin henkilökohtaista palautetta harjoittelun aikana sekä kokonaispalautteen harjoittelun lopussa.
- Mahdollisten ongelmien ja huolen herättyä toimii välittömästi Harjoittelun arviointi – kohdassa kuvatulla tavalla.
- Toimii opiskelijan oman ammatillisen kasvun kehittymisen ohjaajana. Hän opastaa opiskelijaa mainituilla tavoitealueilla luoden edellytyksiä opiskelijan persoonallisuuden, luovuuden, itsenäisyyden, yhteistyön sekä ammattitaidon ja reflektoinnin kehittymiselle.
- Lähettää koulutukseen opiskelijaa ohjaavalle lehtorille kirjallisen arvioinnin (liite 1) hänelle toimitetussa maksetussa kirjekuoressa. Ks. Harjoittelun arviointi.

Ohjaavan lehtorin tehtävät

- Ohjaava lehtori on yhteydessä ohjaaviin opettajiin ja opiskelijoihin ohjausaikojen sopimiseksi.
- Antaa opiskelijoille harjoitteluviikkojen aikana ohjausta 3t/ opiskelija harjoittelun tavoitteiden mukaisesti. Yksilöohjaukseen kuuluu opiskelijan toiminnan seuraaminen ja palautteen antaminen suunnitelmista ja toiminnasta.
- Ohjaava lehtori tarkastaa ja huolehtii siitä, että opiskelijan suunnitelmat ja toiminta kattavat koko lapsiryhmän.
- Mikäli harjoittelussa ilmenee ongelmia, ohjaava lehtori perehtyy asiaan ja toimii välittömästi Harjoittelun arviointi –kohdassa kuvatulla tavalla.
- Perehtyy opiskelijan harjoittelun pedagogiseen työkirjaan, arvioi sen ja antaa siitä palautteen työkirjaan sekä tiivistetyn palautteen arviointilomakkeeseen.
- Antaa opiskelijalle myös oman lomakearviointinsa ja katsoo ohjaavan opettajan arvioinnin sekä antaa suoritusmerkinnän harjoittelusta. Palauttaessaan työkirjan lehtori antaa molemmat lomakearviointit opiskelijalle. Ks. Harjoittelun arviointi.

4. Raportointi

- Opiskelija kokoaa suunnitelmat ja arvioinnit sekä muut tehtävät pedagogiseen työkirjaan ja sähköiseen ammatillisen kasvun portfolioon.

5. Harjoittelun arviointi

Harjoittelu on opetussuunnitelmassa opintojakso. Harjoittelun opintojaksot suoritetaan opetussuunnitelman mukaisessa etenemisjärjestyksessä. Määritellyt opintojaksot tulee olla suoritettuina ja rikosrekisteriote edellytetään nähtäväksi ennen ensimmäiseen harjoitteluun pääsyä. Harjoittelusta voi olla pois ainoastaan sairauden vuoksi lääkärin/terveydenhoitajan todistuksella tai muihin opintoihin liittyvästä syystä. Kokonaisen päivän poissaolo korvataan vastaavalla määrällä lisäpäivillä, ei pidennetyillä työpäivillä. Osapäivän kestävä poissaolo korvataan vastaavalla määrällä tunteja.

Ohjaava varhaiskasvatuksen opettaja sekä ohjaava lehtori antavat harjoittelusta kirjallisen arvioinnin liitteessä 1 olevan lomakkeen ja liitteessä 2 olevan arviointikriteeristön mukaisesti. Harjoittelujakso arvioidaan asteikolla hyväksytty/hylätty. Hyväksytyn raja asteikolla 0-5 on 1 (välttävä). Hyväksytty tarkoittaa, että opiskelija toimii opetussuunnitelmassa ja tässä harjoitteluohjeistossa esitettyjen harjoittelujakson tavoitteiden, sisältöjen ja velvollisuuksien mukaisesti ja ottaa kokonaisvaltaisesti ja aktiivisesti vastuuta toiminnasta ja oppimisestaan

vähintään välttävällä tasolla. Lähtökohtaisena odotuksena on, että jokaisen varhaiskasvatuksen opettajakoulutuksen harjoittelussa olevan opiskelijan tulee selviytyä luotettavasti kaikista harjoittelun tehtävistä.

Opetusharjoitteluissa on mahdollista arvioida, pystyykö opiskelija ottamaan vastuuta nimenomaan alle kouluikäisten lasten, lasten vanhempien, ja työtovereiden kanssa tapahtuvasta vastuullisesta ja monipuolisesta työstä. Lapset tarvitsevat fyysisen ja psyykkisen turvallisuuden sekä mahdollisimman korkeatasoisen ympäristön ja pedagogisen osaamisen omaavat aikuiset. Joissakin tapauksissa harjoittelu voidaan joutua hylkäämään joko kesken harjoittelun tai harjoittelun päättyttyä.

Harjoittelu keskeytetään ja hylätään välittömästi, mikäli opiskelija esiintyy harjoittelussa alkoholin tai huumaavien/narkoottisten aineiden vaikutuksen alaisena tai käyttäytyy itselleen tai toisille ihmisille tai ympäristölleen vaarallisella tavalla. Ohjaavalla varhaiskasvatuksen opettajalla on oikeus ilmoittaa keskeytys opiskelijalle ja antaa välittömästi hylkäävä arviointi. Tapahtuman jälkeen ohjaava varhaiskasvatuksen opettaja informoi koulutuksen kyseistä ohjaavaa lehtoria.

Ohjaava varhaiskasvatuksen opettaja seuraa opiskelijan edistymistä opetusharjoittelussa ja antaa ohjausta ja palautetta päivittäin. On tärkeää kiinnittää huomio opiskelijan toivottuun kriteerit täyttävään selviytymiseen ja kehittymiseen. Mikäli ohjaavalla varhaiskasvatuksen opettajalla herää huoli siitä, että opiskelijan harjoittelu saattaa tulla hylätyksi, hän kertoo asiasta opiskelijalle ja antaa edelleen normaalilla tavalla ohjausta. Lisäksi hän kirjoittaa opiskelijalle vapaamuotoisen erillisen kirjallisen kehotuksen, jossa kriteereihin nojaten käy ilmi, mihin opiskelijalta odotetaan selkeää parannusta. Kirjallisen kehotuksen allekirjoittaa ohjaava varhaiskasvatuksen opettaja sekä myös opiskelija vastaanotettuaan kehotuksen. Kirjallinen kehoitus on annettava viimeistään viikkoa ennen harjoittelun päättymistä. Ohjaava varhaiskasvatuksen opettaja informoi tapahtumista ohjaavalle lehtorille. Ohjaavalta varhaiskasvatuksen opettajalta ei edellytetä enempää ohjausta kuin mitä yhteistyösopimuksessa ja tässä harjoitteluohjeistossa on todettu ohjauksen määrästä ja palkasta.

Mikäli opiskelija ei saavuta harjoittelun kuluessa kehotuksesta huolimatta hyväksytyen suorituksen tasoa, ohjaava varhaiskasvatuksen opettaja voi antaa hylkäävän arvion. Hylätty tarkoittaa, että toiminnassa ja tehtävien suorittamisessa on selviä puutteita, sovittujen tehtävien laiminlyöntejä tai opiskelijan toiminta on epävarmaa ja hyvin epätasaista, eikä odotettua kehitystä ole riittävästi tapahtunut. Puutteet voivat ilmetä yhdessä tai useammassa arvioitavassa osiossa. Ohjaava lehtori antaa oman arvionsa. Arvioiden mennessä ristiin lopullinen hylkäämis- ja hyväksymisoikeus on koulutuksen ohjaavalla lehtorilla. Ohjaava lehtori antaa lopullisen suoritusmerkinnän.

	Hyväksytty	Hylätty
Osaa analysoida ja arvioida sekä tehdä ehdotuksia päiväkodin ja varhaiskasvatuksen opettajan toiminnan toteuttamiseen.	Opiskelijalle osaa havainnoida päiväkodin toimintaa, lapsiryhmää sekä sen toimintaa huomioiden erilaiset yksilölliset ja yhteisölliset tekijät. Opiskelija toimii aloitteellisesti varhaiskasvatuksen opettajan, parin, työyhteisön ja yhteistyötahojen kanssa. Opiskelija kehittelee ja suunnittelee varhaiskasvatusta tavoitteellisesti käyttäen sopivia työtapoja ja hyödyntäen tarjolla olevia toimintaympäristöjä. Opiskelijan toiminta ja vuorovaikutus on	Opiskelijan havainnointitaidoissa on vakavia puutteita. Opiskelija ei osaa tehdä aloitteita päiväkodin ja varhaiskasvatuksen opettajan toiminnan toteuttamiseen. Opiskelijan suunnittelutaidoissa on selkeitä puutteita ja toiminta on yksipuolista. Opiskelijalla on suuria

	luontevaa, määrätietoista ja yhteistyötä edistävää.	haasteita rakentaa vuorovaikutusta lasten kanssa ja työyhteisössä.
Osaa tehdä johtopäätöksiä vanhempien ja muiden tahojen kanssa tehdyn yhteistyön kokemuksista tulevaa ammattityötä varten.	Opiskelija osallistuu vanhempien kanssa tehtävään kasvatusyhteistyöhön ja osaa ottaa vanhempien näkemyksiä huomioon kasvatuksen suunnitelmissa.	Opiskelija ei osallistu vanhempien kanssa tehtävään kasvatusyhteistyöhön eikä osaa ottaa vanhempien näkemyksiä huomioon kasvatuksen suunnitelmissa.
Osaa analysoida, arvioida ja luoda pitkäntähtäimen kasvatussuunnitelmia yksilölliseltä ja yhteisölliseltä pohjalta.	Opiskelija perehtyy varhaiskasvatuksen yleisiin ja paikallisiin asiakirjoihin ja vuosisuunnitelmiin ja osaa käyttää niitä suunnitelmien lähtökohtana. Opiskelija osaa suunnitella, toteuttaa ja arvioida koko lapsiryhmää koskevan pedagogisen jakson koulutuksesta saatujen ohjeiden mukaan yhdessä parin kanssa, mutta myös itsenäistä vastuuta ottaen.	Opiskelija ei ole perehtynyt varhaiskasvatuksen yleisiin ja paikallisiin asiakirjoihin ja vuosisuunnitelmiin eikä osaa käyttää niitä suunnitelmien lähtökohtana. Opiskelijan pedagogisen jakson suunnittelun, toteuttamisen ja arvioinnin taidoissa on vakavia puutteita.
Tunnistaa oman opettajuuden kehittämistarpeet ja on saavuttanut riittävän ammatillisen varmuuden.	Opiskelija tunnistaa oman toimintansa taustalla olevia arvoja, asenteita ja olettamuksia. Hän rakentaa edelleen itsetuntemustaan reflektion ja palautteen avulla. Opiskelija toimii vastuullisesti ja eettisesti harjoittelussa.	Opiskelija ei osaa eritellä toimintansa taustalla olevia arvoja, asenteita ja olettamuksia. Hän ei osaa arvioida omaa toimintaansa. Hänen vastuullisuudessa ja eettisyydessä on vakavia puutteita.
Osaa tehdä johtopäätöksiä varhaiskasvatuksen opettajan työn aloittamisesta, päivähoiton ja varhaiskasvatuksen johtamisesta sekä yhteiskunnallisesta merkityksestä.	Opiskelija on motivoitunut ja kykenevä keskustelemaan tulevan ammattityön aloittamisesta. Opiskelija tunnistaa päiväkodin ja varhaiskasvatuksen pedagogisen johtamisen peruskysymyksiä ja niiden yhteiskunnallisen merkityksen.	Opiskelija ei pysty arvioimaan tulevan ammattityön aloittamiseen liittyviä seikkoja. Hän ei ole motivoitunut tarkastelemaan päiväkodin ja varhaiskasvatuksen johtamisen peruskysymyksiä eikä osaa tarkastella niiden yhteiskunnallista merkitystä.

ITÄ-SUOMEN YLIOPISTO**Soveltavan kasvatustieteen ja opettajankoulutuksen osasto****VARHAISKASVATUKSEN OPETTAJAKOULUTUS**Liite 1. **HARJOITTELUN ARVIOINTILOMAKE: Valmistava harjoittelu. Vuosi _____**

OPISKELIJA _____

HARJOITTELUPAIKKA _____

POISSAOLO ___/___ - ___/___ KORVATTU ___/___ - ___/___ (Todistus liitteenä)

Harjoittelusta voi olla pois ainoastaan sairauden vuoksi lääkärin/terveydenhoitajan todistuksella. Sairauspoissaolo korvataan lisäpäivillä, ei pidennetyillä työpäivillä. Järjestelyistä sovitaan harjoittelua ohjaavan lehtorin tai varhaiskasvatuksen professorin kanssa. Harjoittelua ei voi korvata muulla kuin harjoittelulla.

ARVIOINTI-KRITEERIT	SANALLINEN PERUSTELU
TAVOITTEELLISUUS JA SUUNNITELMALLISUUS	
TIETÄMINEN JA OSAAMINEN	
VUOROVAIKUTUS	
VASTUULLISUUS JA EETTISYYS	

ARVIOINTIASTEIKKO:
(merkitse rastilla)

HYVÄKSYTTY___ HYLÄTTY___

allekirjoitus

___/___20___

ITÄ-SUOMEN YLIOPISTO

Soveltavan kasvatustieteen ja opettajankoulutuksen osasto
VARHAISKASVATUKSEN OPETTAJAKOULUTUS

Liite 2. HARJOITTELUN ARVIOINTIKRITEERISTÖ 1.8.2017

Harjoittelun arvioinnissa opiskelijan suorituksia arvioidaan seuraavien kriteerien mukaan:

1. tavoitteellisuus ja suunnitelmallisuus

- a. lasten laaja-alaista osaamista vahvistava pitkän ja lyhyen aikavälin toiminnan suunnittelu omalta, lapsiryhmän ja lapsen osalta
- b. realististen hoito-, kasvatusta- ja opetustavoitteiden asettaminen ja ymmärtäminen
- c. monipuolinen oman, muiden harjoittelijoiden ja lasten työskentelyn sekä asetettujen tavoitteiden ja laadittujen suunnitelmien arvioiminen

2. tietäminen ja osaaminen

- a. tuntee oppimisen alueiden sisällöt sekä niiden opettamisen perustiedot ja -taidot
- b. osaa valita ja soveltaa ja eheyttää oppimisen alueiden sisältöjä tarkoituksenmukaisesti lasten tason, iän ja ryhmän mukaan
- c. osaa käyttää ja soveltaa varhaiskasvatuksen menetelmiä (perustoiminnot, leikki, työ, opetus, juhlat ja retket) sekä materiaaleja ja välineitä monipuolisesti
- d. osaa käyttää monipuolisesti eri arviointimenetelmiä

3. vuorovaikutus

- a. vuorovaikutus lapsiryhmän kanssa:
 - lapsiryhmään tutustuminen
 - asiallinen ja johdonmukainen esiintyminen
 - selkeä kielellinen ilmaisu ja selkeiden toimintaohjeiden anto
 - lasten motivointi ja aktivointi sekä myönteisen ilmapiirin luominen
 - päiväkotiryhmän/luokan ja toiminnan ja tarkkaavuuden suuntaaminen
- b. vuorovaikutus ohjausryhmän kanssa:
 - haluaa ja kykenee yhteistyöhön ohjaajien ja harjoitteluryhmän kanssa
 - antaa ja ottaa vastaan monipuolista palautetta ja kehittää reflektiotaitoaan
- c. vuorovaikutus vanhempien kanssa

4. vastuullisuus ja eettisyys:

- a. kasvatuksessa noudatettavat eettiset periaatteet
- b. vastuulliset arvot ja asenteet
- c. yksittäis- ja ryhmäohjauksiin motivoitunut osallistuminen
- d. toiminnan suunnittelu kirjallisesti ja suunnitelmien esittäminen ennalta
- e. toiminnan ohjaaminen ja järjestelyistä huolehtiminen
- f. muut harjoittelun toimintasuunnitelmassa yksilöidyt tehtävät

Harjoittelun arvioinnin kriteerit ovat samat molemmissa harjoitteluissa. Vaatimustaso määrittyy harjoittelujakson tavoitteiden mukaisesti.